

Література:

1. Панфилова А.П. Деловая коммуникация в профессиональной деятельности / Панфилова А.П. – Спб.: О-во «Знание», 1999. – С. 494.
2. Романовский А.Г. Формирование конкурентноспособного специалиста как стратегическая задача философии современного образования / А.Г. Романовский // Теорія і практика управління соціальними системами – 2008. – № 3. – С. 3-10.
3. Товажнянський Л.Л. Концепція формування гуманітарно-технічної еліти в НТУ «ХПІ» та шляхи її реалізації / Л.Л. Товажнянський, О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов – Харків: НТУ «ХПІ», 2004. – 416 с.
4. Щуркова Н.Е. Педагогическая студия / Н.Е. Щуркова, О.П. Залекер. ТОО «Интел-Тех». – М., 1993. – 62 с.

Автором розкривається проблема професійної підготовки майбутніх інженерів, особливості викладання циклу гуманітарних дисциплін. Визначена проблема розглядається в рамках концепції формування гуманітарно-технічної еліти.

Ключові слова: інженер, професійна підготовка, цикл гуманітарно-орієнтованих дисциплін, методика навчання.

Автором раскрывается проблема профессиональной подготовки будущих инженеров, особенности преподавания цикла гуманитарных дисциплин. Обозначенная проблема рассматривается в рамках концепции формирования гуманитарно-технической элиты.

Ключевые слова: инженер, профессиональная подготовка, цикл гуманитарно-ориентированных дисциплин, методика учебы.

The problem of professional preparation of future engineers, features of teaching of cycle of humanitarian disciplines, opens up an author. The marked problem is examined within the framework of conception of forming of humanitarian-technical elite.

Keywords: engineer, professional preparation, cycle of the humanitarian-oriented disciplines, methods of studies.

УДК 377/378 (450)
ББК 74.58

Н.О. Постригач
м. Київ, Україна

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УНІВЕРСИТЕТІ ВЕНЕЦІЇ

Постановка проблеми. Інформаційне суспільство спричиняє не лише сильний соціальний, психологічний та культурний вплив на особистість, але й вимагає нового світогляду: уміння бачити та розуміти інформаційну картину світу як систему символів і знаків, прямих та зворотних інформаційних зв'язків, уміння виявляти та аналізувати під час вивчення будь-якого об'єкта, процесу або явища в природі найбільш характерні для них інформаційні аспекти [2, с. 121].

Підготовка учителя в умовах модернізації освіти повинна відображати перспективні тенденції розвитку інформаційних та інноваційних педагогічних технологій у сфері фундаментальної, випереджаючої, відкритої і безперервної освіти. Основною метою педагогічної освіти сьогодні є підготовка педагога відповідного рівня і профілю, конкурентоспроможного на ринку праці, компетентної та відповідальної людини, що вільно володіє своєю професією і орієнтується в суміжних областях знань, здібної до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, готової до постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності.

Національна доктрина розвитку освіти визначає впровадження сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій пріоритетним напрямом розбудови освітньої системи України. Передбачається, що «для підтримки ... педагогічних працівників, підвищення їх відповідальності за якість професійної діяльності» держава має забезпечити «оволодіння ними сучасними інформаційними технологіями» [3, с. 3].

У державній програмі «Вчитель» стверджується, що «...перехід до інформаційно-технологічного суспільства неможливий без технологічної модернізації педагогічної освіти та професійної діяльності вчителя [1].

Це завдання повинні вирішувати насамперед відповідні освітні установи, серед яких провідну роль мають відігравати вищі навчальні заклади, що здійснюють підготовку майбутніх учителів. Однією із складових професійної компетентності учителя, важливість якої обумовлена сьогодні технологічними змінами в освіті, викликаними розвитком новітніх технологій, є компетентність у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). З огляду на це перспективним та актуальним, на нашу думку, є аналіз позитивних педагогічних здобутків розвинених європейських країн в сфері застосування ІКТ на всіх рівнях освіти, зокрема Італії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Філософські засади переходу до інформаційного суспільства, закладені М. Амосовим, З. Бзежинським, Д. Беллом, Е. Тоффлером та ін., набули подальшого розвитку щодо проблем інформатизації суспільства у працях В. Касаткіна, М. Кастелла, О.Шевчука та ін.

Питання інформаційно-комунікаційної компетентності учителів розглядали вітчизняні (Н. Попович, Л. Собко, О. Спірін) та зарубіжні (В. Котенко, С. Сурменко, Р. Горохова та ін.) науковці, оскільки в сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства її актуальність постійно зростає і визнана європейським співтовариством складовою процесу реформування систем освіти у зарубіжних країнах.

Слід зауважити, що на даний час формування готовності вчителів вітчизняної школи на усіх освітніх рівнях до використання новітніх інформаційних технологій набуває неабиякої ваги. У нових соціокультурних умовах сучасного суспільства педагог повинен володіти навиками роботи на комп'ютері та втілювати на практиці творчі проекти та моделювати їх за допомогою технічних засобів навчання.

З огляду на значимість даної проблеми у 2008 році ЮНЕСКО було опубліковано проект ICT-CSTT (ICT Competency Standards for Teachers), призначений розробити універсальний набір вказівок для організаторів професійної підготовки з метою виявлення, підготовки і оцінки навчальних матеріалів або програм підготовки учителів у використанні ІКТ у процесі викладання і набуття знань; розробити загальний перелік навичок, що дозволяють учителям використовувати ІКТ у процесі викладання і набуття знань, що допомагають учням у набутті знань, а вчителям – покращити виконання й інших професійних обов'язків; підвищити професійну підготовку вчителів за рахунок освоєння педагогічних прийомів, методів групової роботи, лідерства і новаторських методів організації шкільної роботи з використанням ІКТ; звести в одне ціле різні точки зору і термінологію, що відносяться до використання ІКТ у підготовці вчителів [4].

Як зазначається в документі ЮНЕСКО, завдання вищевказаного проекту стосовно норм компетентності вчителів у використанні ІКТ включають:

- виховання у дусі вічних цінностей і передача культурної спадщини;
- сприяння розвитку особових якостей молодих і дорослих;
- сприяння зміцненню демократії і розширенню участі в житті суспільства, особливо, жінок і меншин;
- сприяння міжкультурному взаєморозумінню і мирному вирішенню конфліктів, покращенню здоров'я і благополуччя;

– підтримка економічного розвитку, що сприяє зменшенню бідності і підвищенню добробуту широких верств населення тощо.

Запропоновані норми компетентності вчителів у використанні ІКТ, розроблені ЮНЕСКО, призначені для вчителів початкової і середньої школи. Проте ці підходи застосовні до всіх ступенів освіти – початкового, середнього, професійного і вищого, освіти без відриву від виробництва, спеціалізованої і післяуніверситетської освіти, неперервної освіти.

Вони стосуються і різних категорій людей, залучених в сферу освіти – не тільки вчителів, але і учнів, директорів шкіл, ІКТ - координаторів, розробників програм, адміністраторів, інструкторів професійної підготовки, викладачів педагогічних навчальних закладів [4].

Мета статті – визначити особливості застосування ІКТ в сфері післядипломної освіти вчителів-початківців в університеті Венеції.

Основним завданням теоретичного дослідження став аналіз зарубіжного досвіду (на матеріалах Італії) застосування ІКТ у професійному становленні італійського вчителя – початківця.

Виклад основних результатів дослідження. У Італії впродовж навчання в середній школі щонайменше одна іноземна мова повинна викладатися в академічних і професійних освітніх потоках. На рівні початкової школи викладання іноземної мови є обов'язковим у віковий період між 8—11 років. Також навчання однієї іноземної мови є обов'язковим для всіх студентів університету відповідно до дисципліни, яку вони вивчають. Мови меншин офіційно визнані і учні мають право навчатися рідною мовою. На сьогодні двомовна освіта доступна в 4 регіонах.

Недавні реформи мали неабиякий вплив на освіту вчителів іноземних мов в Італії. До 1998 р. не існувало спеціальних курсів для мовної освіти вчителя і майбутні вчителі навчалися тільки в межах своєї академічної дисципліни, без педагогічної підготовки. Після 1998 р. майбутні вчителі середньої школи були зобов'язані пройти дворічну спеціальну педагогічну підготовку при школах спеціалізації SSIS (Scuole di Specializzazione all'Insegnamento Secondario). Обидві системи існували паралельно. Реформа Моратті 2003 р. узгодила зміну системи знову, планування яких не було завершено повністю, але була реалізована одна пропозиція щодо того, що після одержання ступеня бакалавра вчителям-практикантам необхідно ще навчатися два роки з метою поглиблення своїх знань академічної дисципліни, а наступних два роки - при школах спеціалізації SSIS, фокусуючись на практичному досвіді викладання [5].

Реформи Моратті 2003 р. Не зважаючи на те, що реформа Моратті була неефективною, вона наголошувала на головному «струсі» італійської системи педагогічної освіти. І хоча, як уже згадувалося вище, плани ще не були реалізовані, пропонувалося, щоб освіта вчителя іноземної мови була поділена на модель за схемою 3+2+2, в якій перший період - В.А. еквівалент, другий залучає подальше академічне навчання і третій звертає увагу на особливу педагогічну освіту і практику класу в існуючих школах спеціалізації SSIS. Крім того, університети будуть повністю відповідальні за післядипломну освіту.

Застереження щодо реформи включають зміну від інтегрованої системи педагогічної освіти на даний момент до лінійної системи, яка ризикує втратити вигоди від навчання викладання предмету і здійснення класної практики в паралелі. Також ще не була визначена і роль інспекторів в цій новій системі

Знання і розуміння. Підготовка в методології навчання мови і щодо сучасних методів діяльності і функціонування класів (пункт 14). Як частину ІКТ-підготовки вчителі - практиканти розвивають уроки, які стосуються інтеркультурного навчання та впливу технологій. Цей елемент курсу вказує їм напрям, як використовувати DVD-технології в класах, а проектна діяльність спрямована на інтеграцію навчання стосовно технології і її

використання в класі. Практиканти також навчаються за програмами 24-годинних модулів і пов'язаними з ними 24-годинними майстер-класами про методологічні та дидактичні проблеми стосовно мови, мікромови, літератури, культури і цивілізації [5]. *Навчання в сфері інформаційно-комунікаційних технологій для особистого планування, організації і відкриття ресурсу (пункт 18)*. Всі матеріали курсів для предметно-специфічної дидактики іноземної мови вже існують в он-лайн режимі як частина універтуальних шкіл спеціалізації (SSIS's Univirtual), і загальні матеріали «*area commune*» також будуть розміщені в он-лайн. Практиканти можуть слідкувати за своїми щотижневими модулями он-лайн, де навчальні матеріали пропонують певну навчальну діяльність. Інтерактивність висвітлюється через веб-форум і обмін з он-лайн - наставниками. Он-лайн - наставництво і ресурси особливо корисні в підтриманні практикантів на робочих місцях за кордоном аж до оновлення вимог курсу.

Універтуальність SSIS у Венеції найбільш розвинена в Італії. Вона містить не тільки курси для вчителів-практикантів, але і інформацію про європейські проекти SSIS, про освітню технологію (використання Інтернету і Powerpoint для презентацій) та іншу педагогічну діяльність. Універтуальність також включає курси для навчання он-лайн-наставників. Це допомагає навчати останніх, як керувати курсами, як оцінити курс он-лайн і як підвищити дієвість віртуальної взаємодії (пов'язаний елемент: 11).

Стратегії і навички. Навчання в шляхах пристосування педагогічних підходів до освітнього контексту і індивідуальних потреб учнів (пункт 22). Є два основні додаткові курси стосовно особливих освітніх потреб, запропоновані школами SSIS у Венеції, що складають 800 і 400 годин навчання відповідно. Останній – це курс післядипломної підготовки для уже кваліфікованих вчителів (пов'язаний елемент: 10).

400-годинна курсова підготовка включає елементи того, як поліпшити навчання он-лайн для дітей з фізичними вадами, яка організовується в командах і через реалізацію проекту. Є також елементи стосовно професіоналізації вчителя та поліпшення автономії учнів з фізичними вадами, особливо через використання нових навчальних середовищ. Курс закінчується на останньому майстер-класі, який наголошує на гнучкості забезпечення, з інтенсивним навчанням у вихідні дні, а елементи курсу існують в он-лайн режимі (пов'язаний елемент: 2) [5].

Навчання в критичному оцінюванні, розвитку і практичному застосуванні навчальних матеріалів і ресурсів (пункт 23). Це формує частину навчання вчителя-практиканта в сфері ІКТ. Практиканти навчаються того, як створювати навчальні матеріали із допомогою ІКТ. З цією метою для них доступний он-лайн форум для обговорення цієї проблеми. Поряд із їх навчанням в сфері ІКТ для створення матеріалів, вони проходять майстер-класи щодо пошуку і використання автентичних матеріалів Інтернету, які показують, як використовувати ІКТ для співпраці в пошуку і пристосуванні матеріалів.

Також практиканти навчаються того, щоб побачити можливості Інтернету як частину процесу, а не продукту. Крім того, майстер-класи в групах показують вчителям-початківцям, як створювати гіпертексти, центровані на учні матеріали, як створювати їх власні матеріали і як їх архівувати таким чином, щоб вони були доступні для використання колегами. Існує також архів доступних веб-матеріалів. (пов'язаний пункт 25).

Навчання розвитку відносин з освітніми установами у відповідних країнах (пункт 30). Інспектори відіграють ключову роль в передачі їх досвіду спілкування практикантам. У результаті тісної співпраці інспекторів із практикантами, тобто в пошуку відповідних шкіл для педагогічної практики і створення особистого контакту з вчителями за кордоном, вчителі-стажери повністю розуміють значення ухвалення цих стратегій безпосередньо.

Значення. Навчання важливості навчання і пізнання про іноземні мови і культури (пункт 37). Практиканти очевидно вбачають свого інспектора як «пункт посилення» стосовно європейських проблем, як наприклад отримання фінансування ЄС. Усі навчальні модулі

стосуються цього аспекту навчання іноземної мови певним чином. Зокрема, модулі про «Принципи навчання мови», «Теорія освіти», «Культура освіти і цивілізації» досліджують зв'язок між мовою і культурою, включаючи привернення уваги до проблеми мультикультуралізму, ідентичності, культурної компетентності і культурного релятивізму [5].

Школи спеціалізації SSIS організовують презентації, надані іноземними студентами з програм обмінів, що навчаються в SSIS у Венеції про їх досвід вивчення мови в Італії і його відношення до їх власного національного контексту. Практиканти SSIS, хто виїжджають працювати за кордон, також отримують навчальну платформу, щоб розділити їх власний інтеркультурний і багатий досвід із своїми напарниками.

Роль інспектора. Перед утворенням шкіл спеціалізації в 1998 р., роль інспектора формально ще не існувала. Обов'язки і відповідальність інспекторів значною мірою диктувалися через висхідний підхід, і настільки точніше відображали потреби педагогів і вчителів-стажерів. З тих пір, як інспектори почали працювати як університетські наставники, так і вчителі шкіл, вони мають унікальну можливість відповісти на всі питання, з якими стикаються в щоденній практиці вчителів-початківців [5].

Таким чином, здійснений аналіз досвіду шкіл спеціалізації SSIS у Венеції вказує на те, що інспектори великої уваги приділяють спілкуванню і співпраці, працюючи безпосередньо як з колегами-інспекторами, вчителями-стажерами, так і наставниками. Також цілком зрозуміло, що інспектори повинні відігравати основну роль в новому процесі реформування системи післядипломної педагогічної освіти, але один з її головних впливів щодо ліквідації розриву між дидактикою предмету, методологією і педагогічною практикою, очевидно, буде важко здійснити за нової системи педагогічної освіти.

Висновки. Таким чином, аналіз італійського педагогічного досвіду в сфері післядипломної освіти вчителів-початківців показав, що основними питаннями, які потребують уваги через призму розвитку вітчизняної післядипломної педагогічної освіти є наступні: визначення ролі інспектора як університетського наставника, так і шкільного вчителя; тісна співпраця та і регулярні зустрічі між інспекторами шкіл спеціалізації SSIS; залучення інспекторів в педагогічну практику практикантів; створення рамкової структури для педагогічної практики (стадія/практикум); тісні зв'язки між інспекторами і наставниками; ініціатива «елементу іноземної мови» у використанні фондів ЄС з метою фінансування післядипломної підготовки; придатність курсових матеріалів про освітню теорію і дидактику предмета в режимі он-лайн, також як і он-лайн-наставництво і навчання наставників; привернення уваги до нових навчальних середовищ, і до того, як вони можуть запроваджуватися і інтегруватися в практику класу.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі, на нашу думку, полягають у поліпшенні інтеграції європейського виміру в освіті викладача іноземної мови і продовженні Європейського обміну і схем навчання за кордоном, ширше залучення вчителів - практикантів до співпраці в європейських проектах SSIS; більше визнання ролі інспекторів і наставників, включаючи підвищені стимули.

Література:

1. Державна програма «Вчитель» /В.С. Журавський // Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2003. – 416 с.
2. Еслямова У. Б. Проблема формирования информационно-педагогической компетентности учителя // Научное обеспечение системы повышения квалификации кадров: Межвуз. сборник научн. трудов / Под ред. Д. Ф. Ильясова. – Челябинск: Изд-во «Образование», 2004. – Вып. 5. – С.119-123.
3. Україна. Президент. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ...17 квітня 2002 р. № 347/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 16. – 860 с. – С. 2-3.

4. ICT competency standards for teachers: policy framework [Електронний ресурс]. – 15 с. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001562/156210e.pdf> – Заголовок з контейнера.
5. University of Venice – Italy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lang.soton.ac.uk/profile/casestudies/fullversions/italy.rtf> – Заголовок з контейнера.

У даній статті проаналізовано сучасні національні особливості і міжнародні підходи щодо розвитку технологій ICT і їх ефективного використання в професійному розвитку італійського вчителя - практиканта.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, зарубіжний досвід, післядипломна підготовка, професійний розвиток, вчитель-практикант

В данной статье были проанализированы современные национальные особенности и международные подходы к развитию технологий ИКТ и их эффективного использования в профессиональном развитии учителя-стажера.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, зарубежный опыт, последипломная подготовка, профессиональное развитие, учитель-стажер

Modern national peculiarities and international approaches to development of ICT technologies and their effective use in Italian trainee teacher professional development were analyzed in this article.

Keywords: information-communication technologies, foreign experience, in-service education, professional development, trainee- teacher

УДК 37.013.77
ББК 88:74.00

О.О. Рогульська
м. Хмельницький, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗРОБЛЕНOSTІ ПОНЯТТЯ «КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Постановка проблеми. Одним із ключових завдань підготовки майбутніх перекладачів до здійснення професійної діяльності в умовах міжкультурної комунікації є формування професійної компетентності майбутніх перекладачів. Професійна компетентність перекладача є інтегральною характеристикою особистості фахівця, що включає знання, вміння й особистісні якості, котрі забезпечують успішне виконання його професійної діяльності. Зважаючи на той факт, що в спеціальній літературі поняття «компетентність» трактується неоднозначно, вважаємо за доцільне розкрити суть даного феномену, прослідкувавши його еволюцію і зв'язок з іншими близькоспорідненими поняттями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні проблеми компетентнісного підходу до навчання розглядалися у дослідженнях С. Бондар, І. Єрмакова, О. Кононко, О. Овчарук, І. Родигіної, Д. Рум'янцевої, О. Савченко, Т. Сорочан, Л. Сохань, А. Хуторського, С. Шишова, В. Циби та ін. У науково-педагогічних роботах аргументуються визначення сутності поняття, які пов'язуються всіма дослідниками, незважаючи на розбіжності у дефініціях, з кінцевими результатами навчання, що чітко фіксуються і вимірюються.

Мета статті. Мета статті полягає в тому, щоб на підставі аналізу наукової літератури схарактеризувати та дослідити сучасний стан розробленості поняття «компетентність» у психолого-педагогічній літературі.

Виклад основного матеріалу. Термін «компетентність» є похідним від слова «компетентний». Словник іноземних слів трактує поняття «компетентний» (лат. competens – відповідний, здатний) як той, хто знає, досвідчений у певній галузі. У тлумачних словниках компетентність визначають як обізнаність, ерудованість [5, с. 195].

Уведення самого терміну «компетентність» пов'язують з ім'ям науковця О. Хабермаса,